

Jornada. Infants i adolescents estrangers no acompanyats:
Una realitat. Un repte. Un debat.

CEESC 17 de novembre del 2016

**EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE LA
REALITAT DELS INFANTS I
ADOLESCENTS ESTRANGERS NO
ACOMPANYATS A CASA NOSTRA**

Núria Empez Vidal

Educadora Social i Dra. Antropologia Social i Cultural

Nens a protegir o inmigrats a repatriar???

(Vs)

MENORS *EN PERILL* O MENORS *PERILLOSOS*

1991 Política-Acció / Succés-Resultat

- Acord de Shengen.
- Obligatòrietat de visat pels marroquins a Espanya.
- Cristalització de la frontera Sud.
- Aparèixen les primeres pasteres a les costes d'Andalusia.

1992 Política-Acció / Succés-Resultat

- Dificultats de regularització en països com França, Holanda, Itàlia.
- Apareixen els primers MNA marroquins a les fronteres amb França (Girona).

1998 Política-Acció / Succés-Resultat

- Apareixen els primers MNA en situació de carrer a Catalunya i a la resta del estat
- La Generalitat respón que els nois són marroquins i que no són “nostres”.

❖ EL PAÍS

Los 140 "niños de la calle" rechazan las ayudas ofrecidas por Justicia El Síndic de Greuges reclama que se destinen más recursos

Barcelona [28.11.1999](#)

1999 Política-Acció / Succés-Resultat

- Les ONG's i alguns diputats del Parlament demanen que es compleixi la Llei i es protegeixi als MNA.
- Es crea el 1er circuit específic d'atenció a MNA a Catalunya". Primer centres de dia i després albergs nocturns.

2000 Política-Acció / Succés-Resultat

- Es modifica la Llei d'estrangeria (amb les 4 modificacions posteriors [2000, 2003, 2009] cada cop més restrictiva.
- Cada cop és més difícil venir de forma regular. Augmenta la immigració irregular i l'arribada de MNA.

2002 Política-Acció / Succés-Resultat

- Augmenta el nombre de MNA arribats a Catalunya.

- Augmenta el nombre de dispositius d'urgències creats específicament per aquest col·lectiu.

Menors estrangers no acompanyats (MENA) 2006-2015

Què són els MENA?

Els menors estrangers no acompanyats.

Què passa quan arriben a Catalunya?

Si es declaren desemparats, passen a ser tutelats i protegits per l'administració i entren en un centre d'acollida.

Quines són les causes que fan que un infant passi a ser MENA?

Són menors que inicien un procés migratori sols i un cop aquí estan sense família, sense treball i sense ingressos. No tenen tampoc edat per treballar i estan indocumentats.

Perfil dels MENA:

- Sobretot nois amb una mitjana de 16 anys
- La majoria provenen del Marroc
- Provenen de famílies amb pocs recursos i sovint són el germà gran
- Tenen estudis primaris, però molts no els han acabat
- El principal motiu per marxar del país d'origen és anar a Europa a treballar

DADES MENA 2006-2016

Nombre total de nous casos de menors estrangers no acompanyats. Catalunya 2006-2016

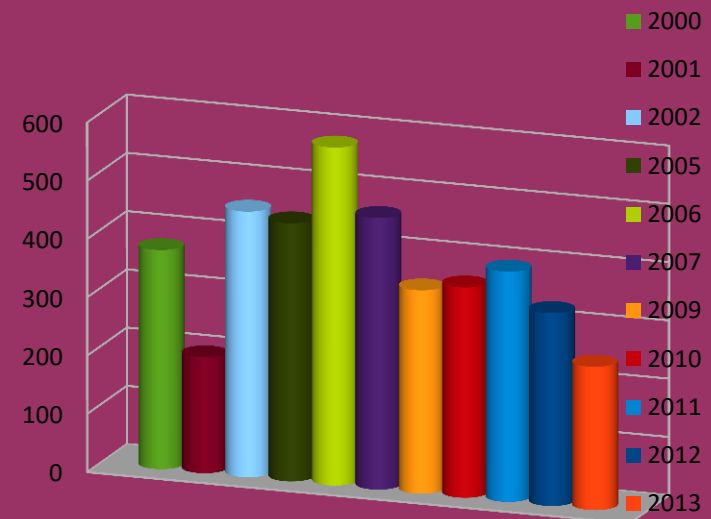
Els números corresponen a expedients de desemparament (ED) de menors estrangers no acompanyats oberts durant l'any, any a any.

ANY	NOMBRE
2006	507
2007	442
2008	431
2009*	334
2010	362
2011	412
2012	354
2013	317
2014	356
2015	377

*Les dades de les nacionalitats es donen a partir de l'any 2009, ja que és quan el sistema d'informació (SINIA) les va començar a recollir.

Nombre total de nous casos de menors estrangers no acompanyats segons les nacionalitats més prevalents. Catalunya 2006-2016

País de naixement	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Algèria	14	9	4	19	24	21	33
Gana	19	34	90	14	2	1	2
Gàmbia	15	12	12	11	9	12	5
Marroc	222	199	162	223	213	225	225
Romania	3	13	6	7	11	10	9
Senegal	15	7	1	8	1	3	2
Altres nacionalitats	46	88	137	72	57	84	101
TOTAL	334	362	412	354	317	356	377

2002 Política-Acció / Succés-Resultat

- 1era trobada Estatal d'entitats i col.lectius que treballen amb MNA a Barcelona (organitzada per la PCDMID).
- És el començament d'una articulació d'una xarxa informal de persones i entitats unides pels drets dels MNA. A la trobada de Barcelona, la van seguir les de València, Madrid, Melilla i Al-hoceima.

2003 Política-Acció / Succés-Resultat

- Memorándum de entendimiento entre Marruecos y España sobre repatriació asistida de menores no acompañados .
- Es retornen nens (menors) a les fronteres. (devoluciones en «caliente»).

2003 Política-Acció / Succés-Resultat

- A Catalunya s'aconsegueix regularitzar alguns MNA amb referents familiar amb la “kafala”.
- La DGAIÀ envia una circular als EAIAS en que senyala que la guarda de fet no es un desempament.
- Alguns nens/es són regularitzats i poden viure com a ciutadans.
- Dificultat d'aquests menors per entrar al sistema de protecció, impossibilitat, de regular la seva tutela, quedant en situació irregular i de invisibilitat.

2005 Política-Acció / Succés-Resultat

- La policia marroquina buida el port de Tànger, tancant els nois «harragues» en una comisaria i crea un autobús per deportacions interiors.
- Les condicions dels futurs MNA al marroc empitjoren.
- A les eleccions autonòmiques guanya el tripartit.
(ICV, PSC, ERC)
- Membres de la PCDMID decideixen disoldre-la.

2005 Política-Acció / Succés-Resultat

- La DGAIÀ preveu el programa Catalunya-Magrib de retorn i prevenció de la inmigració.
- El ple del congrés reclama que es dugui a terme una política efectiva de reagrupació familiar als països d'origen.
- Les entitats que treballen amb MNA donen recolzament al programa.
- Comencen les repatriacions sense garanties.

2005 Política-Acció / Succés-Resultat

- Es realitzen repatriacions sense garanties de matinalada a Catalunya i Madrid.
- Alguns nois són víctimes d'aquestes repatriacions i altres fugen dels centres per por.
- Després de la dissolució de la PCDMID es crea el col·lectiu DRARI.

2005 Política-Acció / Succés-Resultat

- L'Alberg Alcor de 62 plaçes, arriba a albergar 130 nois.
- Les condicions de l'alberg són precàries.

2006 Política-Acció / Succés-Resultat

- L'advocat Nacho de la Mata, aconseguix parar una repatriació sense garanties.
- A partir d'aquest cas, senta jurisprudència i els menors tenen dret a ser escoltats.

Firma del menor	F re la
No Quiero Bolver a Marruecos	

2006 Política-Acció /Succés-Resultat

- És realitza l'última trobada estatal sobre MNA a Al-hoceima. Es creen tensions entre les entitats que col.laboraran en projectes de prevenció de la inmigració i retorn voluntari i les que no.
- Desapareixen les trobades formals, tot i que es manté una xarxa informal de col.lectius entitats, associacions i persones de recolzament als MNA a nivell transnacional.

2006 Política-Acció / Succés-Resultat

- Per por a les repatriacions hi ha un efecte fugida des de catalunya cap a altres CCAA com Asturies i Pais Basc.
- Comença el programa Catalunya Magrib.
- Descoordinació entre les diferents subdelegacions de govern. (nois repatriats amb NIE).
- Nois que es fuguen per por al retorn voluntari “forçat”.

2007 Política-Acció / Succés-Resultat

- Posada en marcha del SIVE al estret.
- Començen a arribar MNA Sudsaharians.
- Augmenta la migració en “cayucos”, rutes més llargues i més perilloses.
- La generalitat no dona per bons alguns dels passaports primant la prova osseomètrica.

2008 Política-Acció / Succés-Resultat

- La Generalitat admet les dificultats d'èxit del programa de retorn voluntari Catalunya-Magrib.
- Propostes massives de reagrupació familiar.
- Es compleix l'anunciat per diversos activistes.
- Alguns nois es movilitzem juntament activistes i aconseguen advocats d'ofici. Altres fugen dels centres.

Capdevila admet la dificultat per aconseguir que menors immigrants desemparats tornin voluntàriament al seu país

[EUROPA PRESS. Barcelona. Publicat 10/11/2008 16:22:22 CET]

La consellera d'Acció Social i Ciutadania, Carme Capdevila, ha reconegut avui que "està costant bastant" aconseguir que menors immigrants desemparats que han emigrat a Catalunya de manera irregular tornin voluntàriament al seu país d'origen a través del programa Catalunya-Magreb.

- De fet, només set joves han tornat als seus països des de la seva posada en marxa el 2007, i la secretària d'Infància i Adolescència, Imma Pérez, ha reconegut avui en roda de premsa que són uns 150 els joves que es poden acollir a aquesta eina.
- Capdevila ha matisat que el programa té dos àmbits d'actuació, el primer dels quals és formar joves menors que es trobaven al port de Tànger disposats a iniciar un procés irregular d'immigració, i "dissuadir-los" i introduir-los en un centre de formació laboral que la Conselleria posseeix allà.
- La consellera ha qualificat d'"èxit" aquesta part del programa, que el gener del 2009 promocionarà de 55 a 60 joves de més de setze anys que ja han rebut la formació necessària. El programa inclou el "compromís" d'empreses catalanes -- majoritàriament del sector de l'hostaleria-- instal·lades al nord del Marroc que oferiran feina a aquests joves.

2008 Política-Acció / Succés-Resultat

- El 18 de desembre la generalitat expulsa a 13 joves sudsaharians pel resultat de les proves radiològiques, tot i tenir passaports de menors.
- Molts nois majoritàriament Sudsaharians queden en situació de carrer.

2009 Política-Acció / Succés-Resultat

- Nois de l' Alberg Alcor són infectats en un brot de grip A.
- Els veïns es queixen dels 'conflictes' al voltant dels centres Vilana i el Bosc.
- El Govern regularitza als 13 Sudsaharians que estaven al carrer tot i tenir passaports de menors.
- Un grup de nois es neguen a pernoctar a l'alberg i dormen a la plaça Catalunya.
- La Generalitat es compromet a tancar-los.

Los menores del centro Vilana de Vallvidrera atemorizan a los vecinos

[14.02.2011. 18:05h]

M. Espanyol/ J. Planes

BARCELONA- «Hará ya unos ocho años de aquello. Una chica llegó corriendo a la estación, sin aliento, y me pidió dinero para comprar un billete de tren. Mientras buscaba en el monedero me explicó que se había escapado del centro de menores, que no estaba bien allí. No sé que habrá sido de ella. El centro de acogida para chicas cerró hace siete años, pero volvió a abrir hará unos tres años reconvertido en un centro para menores inmigrantes, que es más conflictivo», explicó Anna , vecina de Vallvidrera, a LA RAZÓN. El lugar del que habla es el centro de menores Vilana, situado en junto a la estación del Peu del Funicular, en el distrito de Sarrià- Sant Gervasi. Acoso Anna dijo que es más problemático porque alguna vez, los chavales, adolescentes magrebíes, la han increpado. «Un día me dirigía a coger el funicular, un chico me seguía y otro observaba desde unos cinco metros. Me metí la mano en el bolso para coger el móvil, y se fueron corriendo. Lo que más miedo me da es pensar qué deberían tener planeado para reaccionar de esta manera», añadió. El de Anna no es un caso aislado y la mayoría de vecinos han sufrido amenazas y robos. Los chavales del centro son noticia estos días porque los vecinos del Peu del Funicular y de Vallvidrera denunciaron que tienen al barrio atemorizado. Para que se escuche su denuncia, hoy, a las 8.00 horas, coincidiendo con la hora entrada en el Colegio Montserrat, se manifestarán. Los alumnos del colegio Montserrat son los que más estopa reciben de los menores. Los jóvenes, que tienen entre doce y 18 años, insultan a los niños, les roban la pelota y el resultado es que tienen miedo. Lo que en unos casos es una gamberrada, en otros va más allá, convirtiéndose en delito. Menores del centro han cometido varios atracos en el último mes. Jacqueline Jacquet, vecina de la carretera de las Aïgues, muy conocida en el barrio de Vallvidrera, es otra de las víctimas. Bajaba por las escaleras cercanas a Peu del Funicular y unos chavales la asediaron y le robaron el bolso. Desde el propio centro, tanto su directora como un guardia de seguridad declinan hablar. El bar de Víctor, muy cercano al centro, es el punto de encuentro de todos los rumores del barrio. En ese punto confluyen rumores y comentarios de todo tipo, e incluso se habla de atracos. Víctor explicó a este diario que «hace tiempo que los padres no dejan que sus hijas vayan sin acompañar por el barrio». En el bar también hay problemas, cuando los menores exigen poder comprar tabaco. «Tenemos muchos problemas, nos amenazan, persiguen a las chicas y a los niños, aunque nunca a los hombres», señaló Víctor, que lleva seis meses en el lugar. Por la ventana, se ve un coche de los Mossos d'Esquadra. Llevan dos semanas patrullando a diario por los alrededores del centro Vilana.

2010 Política-Acció / Succés-Resultat

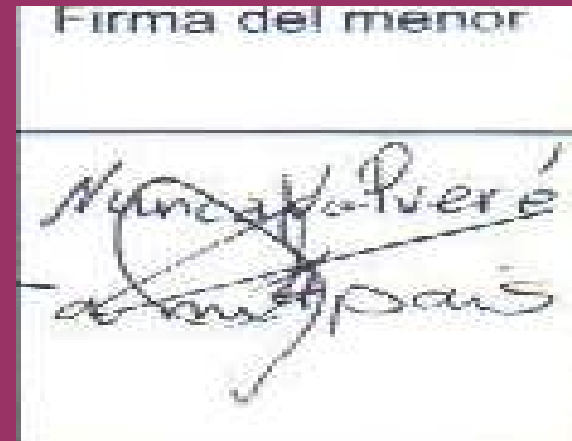
- La ONU aconsella a Espanya que eviti expulsions il·ícites de MNA.
- Auto Cautelars 13 agost 2010 J1^a instancia 19 bcn. Lletrat Albert Pares, i MNA Malines vs DGAIA. Pasaport vs proves oseomètiques. S'obliga a tutela i acolliment del menor.
- Menors poden retornar al sistema si tenen pasaport que acredita la seva minoria.

2010 Política-Acció / Succés-Resultat

- El Síndic critica al govern per la desatenció dels menors quan es dubta de la seva edat.
- Són els nois que han de provar la seva minoria d'edat.

2011 Política-Acció / Succés-Resultat

- Un grup de menors SudSaharians expulsats es manifersta davant de la DGAIA.
- L'esorrany del reglamet d'estrangeria, consagra el dret dels MNA a designar una defensa independent en les causes de reagrupació familiar.
- Es paralitzen les reagrupacions familiars ja que no es pot provar que es facin amb garanties.

2012 Política-Acció / Succés-Resultat

- Es crea un torn d'ofici per MNA a Catalunya.
- Els MNA tenen dret a assistència lletrada independent de la DGAIA des del moment que ingresen al circuit de MNA.

2013 Política-Acció / Succés-Resultat

- Mor Vicenç Galea, educador social, activista i anima del col·lectiu DRARI .
- DRARI es dissol i queda un buit a Catalunya, respecte a col·lectius de defensa dels MNA.

2014 Política-Acció / Succés-Resultat

- El Tribunal Suprem estableix que l'immigrat que tingui un passaport on reflecteixi la minoria d'edat, no podrà ser considerat indocumentat i no s'haurà de sotmetre a les proves oseomètriques .

L'actualitat

Zonas nuevas

La presencia de jóvenes de origen magrebí tutelados por la Generalitat que se agrupan en plazas y calles para pasar el día y que inhalan pegamento no es una situación nueva, pero cumple dos condiciones que le aportan novedad. La primera es que han reaparecido en el distrito de Ciutat Vella después de varios años de haber desaparecido. El otro aspecto singular es que han cambiado de zona. A finales de la década pasada, solían situarse con mayor frecuencia en la zona del Raval, en los alrededores de la calle del Carme. Sin embargo, ahora se dejan ver en la Ribera, Santa Caterina y Sant Pere.

Trifulca en el Parlament por los niños de la cola

Ciudadans se indigna después de que la 'consellera' Bassa llame demagogo a Carrizosa

Insta a C's a preguntar a sus colegas de Andalucía por qué muchos de estos menores llegan a Catalunya desde allí

Un chico esnifa cola sentado en la parte exterior de la tienda Apple, en el paseo de Gràcia

ROGER PASCUAL
@RogerPascual19

MIÉRCOLES, 9 DE NOVIEMBRE DEL 2016 - 13:52 CET

Ciudadans y Junts pel Sí han tenido un agrio choque por los niños de la cola. El partido de la oposición se ha ofendido por las palabras de la 'consellera' de Treball, Afers Socials i Famílies, Dolors Bassa, que ha llamado demagogo a Carlos Carrizosa y ha señalado que muchos de estos menores llegan a Catalunya desde Andalucía, donde gobierna Ciudadans con los socialistas.

Carrizosa, citando un artículo de EL PERIÓDICO, le ha recordado que ya les llamó "demagogos" por llevar este tema en abril y le ha exigido que saque a los niños de la calle. Menores tutelados adictos al pegamento que acuden casi a diario al entorno de la tienda Apple. Un colectivo que creece ante la incapacidad de la DGAlA para controlarlos.

LLEGAN 70 MENORES AL MES

"Le volveré a llamar demagogo, y se lo diré con todas las palabras", le ha respondido Bassa, señalando que el consorcio de servicios sociales se encarga de estos niños, entre 10 y 15, que están identificados y tienen un educador asignado. Pero no se ha quedado aquí, sino que ha aprovechado para recordar que a Catalunya llegan 70 menores mensuales, un 10% con adicciones de droga y a los que se les asigna un

CRISIS EN LAS INSTALACIONES DE ACOGIDA

Ribó denuncia el colapso de los centros de menores extranjeros

El Sindic vincula la saturación al consumo de drogas y a las huidas

TERESA PÉREZ
BARCELONA

El Sindic de Greuges, Rafael Ribó, denunció ayer el colapso en los centros de acogida de menores extranjeros no acompañados, los que llegan solos a Catalunya. La Conselleria d'Afers Socials calcula que cada mes recalcan en Catalunya unos 40 chavales procedentes, sobre todo, del norte de África. La Generalitat tutela a 3.000 chicos, el 22% de ellos, extranjeros. La consellera de Afers Socials, Dolors Bassa, ha admitido en reiteradas ocasiones que muchos de estos centros «están al límite de su capacidad, lo que implica menos servicios a los niños».

Un menor esnifa sustancias tóxicas en el metro.

La sobreocupación de las instalaciones para menores ha sido del 15% durante julio. La Sindicatura recuerda que esta sobreocupación y los déficits de atención recibida contribuyen a «escapadas constantes de los centros y al consumo de sustancias tóxicas, como la cola», como ha sucedido con los menores tutelados por el Govern que esnifaban pegamento en un solar del barrio de la Ribera y en la estación de metro de

Maragall. Un reciente estudio constataba que el 46% de los menores no quiere estar en estos centros.

El número de plazas sobrecapadas (22) equivale a la capacidad que tiene de promedio un centro considerado grande. Ribó alertó de que el 25% de los niños extranjeros permanecen en los centros más de los seis meses que prevé la normativa para que se puedan estudiar los casos. El porcentaje en el 2013 era del 18%. La Sindicatura ha detectado que hay 55 menores (el 33% de los niños acogidos) que aguardan en los centros a que la Direcció General de Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAlA), dependiente de Afers Socials, les asigne un recurs assistencial.

El Sindic reclama a la consellera que se incrementen los alojamientos en los centros residenciales de educación intensiva (CREI), recintos terapéuticos y pisos asistidos para que se puedan aplicar las medidas de protección adecuadas. Además, solicita que se cree un recurso específico «de deshabitación y desintoxicación, que permita estancias en periodos de crisis, para la atención especializada a los adolescentes con problemas de adicción».

Noticias > Mundo

Desaparecieron 10 mil niños refugiados y Europa los ignora

Para la Unicef, los 10 mil niños no acompañados desaparecidos en Europa confirma que estos niños se enfrentan a grandes peligros tratando de huir de la guerra en sus países. | Foto: Unicef

Publicado 29 octubre 2016

Pese a la alarmante cifra de niños refugiados desaparecidos, las autoridades europeas y otras organizaciones defensoras de recursos humanos reconocen que no hay rastros de ellos y que podría ser víctimas de criminales.

2016-Política-Acció /Succés-Resultat i REPTES

- Augment de l'arribada de MNA a Catalunya.
- Torna el consum d'inhalants entre MNA i ex-tutelats, als carrers.
- Augment de nois provinents de Ceuta i Melilla.
- Movilitat entre els nois (comarcal i europea).
- Sobreocupació de centres.
- Cal repensar noves maneres de treballar.
- Tendim a treballar territorialment i els xavals són mòvils.
- Reptes històrics. MNA (vs/i) «refugiats»?

Comentaris... propostes....

Gràcies per l'atenció, gràcies, merci, txucran,
thanks...

